

Dusja

Zpočátku to není tak hrozné...

Nejdřív ti jen otečou nohy.

Víc a víc tuhnou a dřevění, jsou těžké a nalité jako dvě bečky, jako by je zevnitř každý den někdo plnil olovem, a ony už tě nenesou jako dřív, ale jen překázejí.

Nemilosrdně tě svědí a ty si je opatrně, tak aby sis nerozedřela kůži, škrábeš. Kůže na nich je stále tenčí a tenčí, žloutne, napíná se, pod ní se přelévá jakási žlutá voda a ty ji rozháníš, roztíráš ji rukou a snažíš se napravit to, co se s tebou stalo. Zatím ne s celým tvým já, zatím jen s tvýma nohama.

Prohlížíš se, zaháníš svíravý pocit v břiše; chceš se uzdravit hned teď a nečekat, nedovolit té pálící vodě, aby tě zalila celou; snažíš se nemyslet na to, co bude dál, pracuješ do úmoru, abys zapomněla, abys neviděla, neslyšela, nevěřila... Jenže přijde chvíle, kdy už nic nezmužeš, protože voda je voda. Její přirozeností je volně plynout tam, kam sama chce...

Mezitím opucháš úplně celá - od konečků prstů na nohou až po temeno hlavy. Za svítání, kdy všichni ještě spí, si potají, tak aby tě neviděla máma s Myroskem, prohlížíš svoje tělo, ale teď už ne s obavou, ale s hrůzou. Ohmatáváš si teplá nahá stehna a pak se skryješ pod oblečením, protože nechceš, aby viděli, aby věděli, aby plakali... Dost je toho pláče, těch stesků, těch nářků...

Myrosko také celý opuchl, jeho tělo je poseté vyrážkou a dolíky. Máma mlčí a stále častěji hledí skrze nás. Její

vlahý pohled klouže nad našimi schoulenými stíny a jako čep se zavrtává do stěn, upíná se v nich napevno a teprve tam se přestává chvět. Ona sama neotéká, ale sesychá. Její ruce a nohy jsou čím dál tenčí a delší, stále více se podobá volavce – je hubená a vysoká, ještě pořád je krásná, jen ve tváři je černější než noc. Jednou, když se umývala, jsem si všimla, že už nemá žádná ňadra. Místo nich, kdysi tak krásných, pevných a pružných, zbyly jen dva svraštělé váčky, které se ještě jakžtakž drží těla.

Je mi devatenáct. Myroskovi sotva patnáct. V Macechách je zima třiatřicátého roku... Náš nový teplý dům jsme už v prosinci prodali za osm bochníčků chleba a sami jsme se přestěhovali do starého bábina domku. Ten chleba už dávno nemáme, ani obilí. Máma je od svítání do pozdního večera v kolchozu. Občas odtud přinese ubohou hrstku prosa nebo ovsu. Schováváme zrní, jak se dá, a pak je roz-tíráme na mouku, kterou rozklechtáme s vodou na jušku.

Jíst... Žít...

Bože!

Vesnicí nechodíme, ale krademe se, jako kočky, krtci, myši, pavouci, jedna velká ohavná stonožka, jejíž každá noha opuchá a svědí. Sune svoje odulé žluté tělo po zemi a vyžírá kolem sebe všechno, co se dá jen trochu kousat. Za ní se táhne stopa, černá a hnělobná, a já vím, že na té mrtvé půdě, kterou za sebou ta lidská stonožka zanechává, už nikdy ani tráva nevzejde...

Mluvíme šeptem, špitáme si a je to, jako bychom přežvykovali slámu. Jenže ona nejde užvýkat, zalézá mezi zuby,

lepí se na patro, nejde skrze ni vyslovit nevyslovitelné, to, čím se dávíme, čím se trávíme, co se nám vrací, a my to znovu polykáme, protože doba je taková... A večer usínáme jako zabití, každý ve svém koutku, na své palandě, která se pro některé z nás stane ložem umrlčím. Snažíme se tvrdě usnout, hodně tvrdě, tak abychom se už nikdy neprobudili, nepohlédli do slepých oken, zakrytých pytlou, na holé stěny opuštěné chatrče, která ještě včera byla komusi domem a kde se z pece linuly vůně...

Solja

Zpočátku to není tak hrozné...

Jen tloustneš...

Jsi prostě taková, jaká jsi - bez-vý-znam-ná, ne-ná-pad-ná...

Prostě žiješ. Prostě jíš. Něco zajídáš... den dnešní, den včerejší. Prostě přibýváš - rok za rokem se zvětšuješ, stále víc a víc... Čas ti zakulacuje obličej, zvětšuje tvoje stehna, lýtka, ruce, břicho, nalévá tíhou nohy.

Nejdřív opuchnou chodidla.

Je to trochu zvláštní...

Kdovíproč otékají, a ty už sotva vyjdeš z domu, sotva překračuješ schody a prahy. Myslíš si, že ses zkrátka jen moc nastonala, natrápila, příliš unavila, prožila sis těžké dny, že bude stačit, když si prostě jen lehneš a vyspíš se, a že tě stejně jako tolikrát předtím vyléčí noc...

Ne, nejdřív to není tak hrozné.

Jsi častěji unavená, zadýcháváš se, potíš se, neustále cítíš pach svého těla a nemůžeš ho smýt. Zdá se ti, že nikdo jiný jej necítí, dávno zapomenutá vůně čistoty ještě žije někde ve tvé hlavě. Ale i ona tě časem opouští. Začínáš být nepořádná, neohrabaná, nudná a lhostejná k odvěkým ženským radostem...

Pak se tě přestane dotýkat tvůj muž.

Nejdřív to zdařile maskuje: spěšně tě objímá, letmo tě líbá suchými rty, jako pták, který tě znenadání klovne do ruky. Když jsi tu, sedá si opodál... Pořád ještě se drží, statečně skrývá svůj odpor k tobě, k tvému naběhlému tělu, k tvým odulým, tukem nalitým stehnům, ale velmi rychle to vzdává, stále častěji odvrací pohled, stále častěji jako první opouští lůžko už za svítání, aby neviděl, jak se oblékáš...

Zatím vás to ještě neděsí.

Zatím jste pořád ještě pár, on je ještě manžel a ty jeho žena, zatím jste ještě nepřišli o paměť - ze zvyku si hrajete na zdvořilost, lásku, rodinu... Nechcete ani pomyslet... Ale ta hra končí, jeho odpor už je znatelný, je natolik zřejmý, že bys musela být slepá, abys jej neviděla v očích, které hledí do těch tvých. Napětí vysouvá svůj ostrý pysk zpod příkrývky a společně s vámi odtud vytlačuje lásku a něhu. Vaše lůžko chladne, je studené až do mraziva, zeje prázdnotou...

Tvoje oblečení roste zároveň s tebou, těsně tě obepíná a místy k tobě úplně lne jako druhá kůže. Vrstva za vrstvou obrůstáš oblečením, široká a rozložitá jako zelná hlávka, schováváš pod lupeny své tvrdé jádro. Přichází večer a ty postupně začínáš oblečená i spát...

Potřebuješ větší část lůžka, spíš příliš hlasitě, tvoje hrud se každou noc nadouvá chrápáním a on, tvůj trpělivý, tvůj zákonitý manžel, tě musí opatrně obracet na bok, aby si mohl zdřímnout, aby vydržel do rána, a koneckonců – přežil. Ale pak už toho má dost, polštář i příkrývka se stěhují do jiné místnosti, protože tam, kde spíš ty, je pro něj nedýchatelno...

A dokonce ani tehdy ti to ještě nedochází.

Ani tehdy ještě nepociťuješ úzkost.

Je to bolestivé, ale nebojíš se, dokonce se ti i trochu ulevilo...

A tak znovu prostě žiješ, prostě kyneš. Bezvzádně ležíš a na nic nemyslíš. A jídlo je to jediné, po čem ještě prahneš, ačkoli možná ani ne tak ty, jako spíš to zvíře, které se usídlilo ve tvém těle. Ten nenasytný, chtivý tvor tě nutí zvednout hlavu a vléci svoje tělo do jídelny...

A jednou, cestou od lůžka ke stolu, na vzdálenost patnácti nešťastných kroků, tě nohy zradí... Jenže ve skutečnosti tě zradilo srdce, a ty se dusíš... Až tehdy přichází – ten zvláštní strach, ten děsivý pocit prázdnoty, blízké propasti, jakési fatální a neodvratné temnoty. A ty, v okamžiku, kdy ležíš na podlaze uvnitř úhledného poltavského domu, hledíš na její samotné dno, chceš se zvednout, nechceš se k ní doplazit, ale dojít k ní sama, dobelhat se na svých naběhlých nohou, dotáhnout se svýma tlustýma rukama, obhlédnout ji svýma lhostejnýma očima a navěky si ji zapamatovat.

A tak se k Němu obracíš s prosbou o pomoc, škemráš o záchranu...

Svyryd

Tamara. Ona je úplný zázrak.

Žádný prudký pohyb, ani slovíčko odporu.

Je klidnější než voda, mírnější než ptáče. Uvěřila ve mne tak, jako by uvěřila v nebesa. Uhnízdila se mi na hrudi a nevykukuje. Hřála by se tam a choulila, kdybych ji nechal.

Ale já jí to nedovoluji.

Nemůžu jí to dovolit.

Nemůžu jí dát ani svou ruku, ani srdce, ani slovo. Jen pytel zrní nebo brambor, jen mírku pohanky a občas sovětskou konzervu. Víc nic.

Ona si ani ničeho nežádá. Možná že se bojí, že se jí zřeknu, že se od ní odvrátím. Možná si myslí, že když zatouží po mém srdci, její dívčí hrdost ji zadusí. Miluje mne mlčky, vidím, že ano; vidím, jak taje v mém objetí, jak se roztéká, rozpouští se jako vosková svíčka, jak mi rozestýlá postel a sama se mi prostírá; jak dlouho, předlouho se chvějí její řasy, když se sunu blíž; jak jemně zní struna jejího hlasu, když nocí proniká blesk naší vášně...

Kdysi jsem už miloval, a nic dobrého z toho nevzešlo.

Mám strach znovu se zamilovat.

Nenasytně plním Tamařino tělo, hojím se jejími laskavými slovy, jako had před ní svlékám popraskanou kůži, za noc obrůstám novou a plazím se do temnoty: co nejdál od ní, od jejího domu, vonícího trávou, od pohledu její matky, která se na mne dívá tak, jako by mne chtěla zardousit...

Svou pokornou Tamaru už pokolikáté tisknu v předsíni mezi sebe a stěnu:

„Oryna by měla někam odejít,“ šeptám a zuby vyhrnuju Tamařinu halenu od pupku až k ěadrům, která se už chvějí tak vzrušeně, tak sladce a žhnou tak horce, až mi spalují tvář.

„Samotné jí to brzy dojde,“ chichotá se Tamara potichoučku, dýchá mi na temeno hlavy. „Mámo!“ zvolá hlasitě. „Mámo, Svyryd nám přinesl olej. Je potřeba ho schovat.“ A v rychlosti ode mne odskočí a upravuje si halenu. Pouští mne dovnitř prvního a sama mne následuje.

Oryna neochotně slézá z pece. Je zřejmé, že je to pro ni namáhavé. Nohy má otlé, neohrabané, už si odsloužily svoje. Když v Macechách vznikl kolchoz, donutili Orynu chodit do práce. Hned první den do kolchozu ani nedošla. A tak zůstala doma. Ale Tamara chodila. Až dokud si neusmyslela ukrást mléko. Zpráskali ji karabáčem, a navíc jí neproplatili odpracované dny. Víc už ji pracovat nenechali.

Jsem tedy jejich jediná opora, jejich naděje na život.

Jsem jejich boží vyslanec.

A i když Oryna dosud skřípe zuby, když přijdu za Tamarou, nesmí mi říct křivého slova, utíká z chalupy a někde chodí tak dlouho, jak potřebuju...

Nu což?

Taková je cena, Oryno.

Tolik je třeba zaplatit...

„Třeba bych mohla chodit já k tobě?“ dýchá mi Tamara na krk. „Abychom nebyli mámě na očích...“ Laská mě

jako dítě, líbá mě od hlavy až ke kolenům. Svými rty mě dráždí na hrudi.

„Na to ani nemysli!“ odhazují rudý pramen vlasů, abych jí viděl do obličeje. „Ke mně nesmíš.“

„A proč, Svyryde?“ hraje si a jemně mě kouše do krku. „Dostal bys od ženy pohrabáčem?“ žertuje, lísá se, posmívá se mi.

„Mlč už!“ panovačně ji žádám, poroučím. A ona nepokračuje. Mlčky se poddává mým rukám. A to už se nechávám unést i já...

Nikdy bych nevěřil, že může být tak vzrušující, tak něžná, tak neobyčejná, tak poddajná jako těsto, tak chutná. Užívám si ji, sytím se jí, rozpouštím se v ní, znovu a znovu ze sebe vyvrhuji sůl, vyvrhuji veškerou svou hořkost na její teplé břicho...

Někde pod oknem chodí Oryna a vyhlíží světlo v okně. Světlo znamená, že já musím jít a ona se může vrátit do chalupy.

My však kahan ještě dlouho nezapalujeme.

Tamara mi usnula na rameni. Zkrocená... Bezbranná...

Moje sémě se hřeje v jamce jejího pupku.

A našťěstí neprorůstá...

Dusja

Tosko Lantušok nesnáší lidi.

Ještě když byl malý, zabili mu lidé před očima otce. Údajně za to, že sáhl na cizí majetek, a ve skutečnosti –